

Ondersteunend materiaal insprekbijdrage Regiegroep Marktprogramma Verduurzaming Dierlijke Producten, De Heus Animal Nutrition, For Farmers, ZLTO & Dierenbescherming

Ondersteunend materiaal voor de insprekbijdrage van de heer De Wit. Hij spreekt namens de bovengenoemde organisaties in bij de Themabijeenkomst Omgevingsverordening op 21 januari 2022.

Datum: 18 januari 2022

BETREFT: Belemmeringen in de omgevingsverordening voor de transitie naar 1 ster Beter Leven vleeskuikenhouderij (met beter dierenwelzijn, beter verdienmodel, minder vleeskuikens, minder negatieve effecten)

AAN: Provinciale Staten Noord-Brabant

VAN: Regiegroep Marktprogramma Verduurzaming Dierlijke Producten

De Heus Animal Nutrition

For Farmers

ZLTO

Dierenbescherming

Geachte Statenleden,

Alle grote supermarktketens in Nederland hebben aangekondigd vanaf 2023 alleen kip te willen verkopen die minimaal voldoet aan de criteria van het 1 ster Beter Leven keurmerk van de Dierenbescherming. Realisatie hiervan betekent beter dierenwelzijn (zoals de maatschappij en markt vragen), meer zekerheid voor vleeskuikenhouders in vaste ketens over hun bedrijfsvoering en inkomen én afname van het aantal vleeskuikens per vierkante meter, per vleeskuikenhouder en voor de hele provincie. De Provincie Noord-Brabant heeft hiermee een uitgelezen kans om de door haar geambieerde transitie, zoals beschreven in het ontwerp Beleidskader Landbouw en Voedsel (oktober 2021), versneld en duurzaam te realiseren met minder negatieve effecten van de vleeskuikensector op de leefomgeving. Meer lucht voor dieren, mensen (producenten & consumenten) en leefomgeving kortom.

Om in 2023 te kunnen voldoen aan de vraag van de Nederlandse supermarktketens naar kip die voldoet aan de 1 ster eisen van het Beter Leven keurmerk zullen veel vleeskuikenhouders hun bedrijf moeten aanpassen. De aanpassingen betreffen: voorzieningen voor binnenlaten van daglicht in de stal, afleidingsmateriaal, minder vleeskuikens per m2, en vergunningstechnisch meest ingrijpend het realiseren van een overdekte uitloop naar buiten (door aan- of inbouw).

Waar in de meeste provincies een simpele bouwvergunning volstaat moeten Brabantse vleeskuikenhouders voldoen aan extra provinciale regels, die de transitie in de gewenste richting in de weg kunnen staan. Het gaat om stalderen, de BZV en achtergrondbelasting van geur (en bijkomend: bouwblokbeperkingen). De Dierenbescherming, ZLTO en marktpartijen vinden dat er een uitzondering in de omgevingsverordening gemaakt zou moeten worden en genoemde eisen niet zouden moeten gelden voor realisatie van uitloop voor vleeskippen ten behoeve van het voldoen aan de criteria van 1 ster Beter Leven (zie ook bijlage). De forse afname van het aantal vleeskuikens zal leiden tot minder emissies.

De voordelen van een transitie naar 1 ster Beter Leven:

1. Met 1 ster Beter Leven hebben miljoenen Brabantse vleeskuikens kans op een beter leven:
 - met daglicht en buitenlucht middels een overdekte uitloop, waardoor ze het natuurlijke dag en nacht-ritme en de seizoenen kunnen ervaren
 - met meer leefruimte (maximaal 12 dieren per m2 – tegen 18 tot 22 dieren per m2 in de gangbare vleeskuikenhouderij)

- met een langer leven, langzamer groeiend (waardoor organen en skelet de groei bij kunnen houden) en vrijwel zonder antibiotica
 - met meer ruimte voor natuurlijk gedrag en afleidingsmateriaal (stobalen waar de kippen strootjes uit kunnen pikken en verse stro of houtkrullen waarin de kippen scharrelen of een stofbad kunnen nemen)
2. Pluimveehouders krijgen in vaste ketens meer zekerheid over hun bedrijfsvoering en over hun inkomen. De supermarkten werken samen in vaste ketens en daar horen afspraken bij over een meerjarig contract met de boeren en een eerlijke prijs voor de kippen. Hiermee kunnen de boeren investeren in dierenwelzijn en verbeteringen voor het milieu. Dierenwelzijn én milieu zijn bepalend om de sector op termijn levensvatbaar te houden, aldus **ABN AMRO** in rapport [Visie op pluimvee. Transitie in de pluimveehouderij: Consument maakt draai naar dierenwelzijn \(2021\)](#)
 3. De overgang van een vleeskuikenhouderij naar Beter Leven 1 leidt tot een aanzienlijke daling van het aantal vleeskuikens met zeker om en nabij de **20%**, en daarmee tot minder negatieve effecten op de leefomgeving. (Als je van het gangbare gemiddelde van 20 kippen per m2 naar 12 kippen per m2 bij 1 ster Beter Leven gaat, is dat zelfs een reductie van 40%. Daarbij is gemiddelde bij 1 ster Beter Leven in de praktijk zelfs 10,5 kippen per m2.) Op een marktconforme wijze wordt zo de veestapel verlaagd. Voor Brabant zou dit betekenen dat het aantal van 15 miljoen [vleeskuikens nu in Brabant](#) afneemt met zeker 3 miljoen, gezien bovenstaande zou dit richting een halvering kunnen gaan. Door de luchtstroom te reguleren kunnen onderdruk in de stal en grote ventilatoren ervoor zorgen dat ook de uitgaande lucht van de te realiseren overdekte uitloop via één uitlaatpunt naar buiten wordt gestuurd (al dan niet met luchtwasser op het uitlaatpunt). De uitstoot wordt dan zeker niet meer, door afname van het aantal gehouden dieren eerder minder.

Wat is het risico?

Als de provincie deze transitie onvoldoende faciliteert is het risico dat de productie van Beter Leven-kip naar het buitenland verdwijnt, en dat Brabant met miljoenen snel groeiende kippen blijft zitten, voor export naar het buitenland. Kansen voor export zullen echter in de komende jaren afnemen omdat ook in het buitenland de marktvraag naar langzamer groeiende vleeskuikens zal toenemen, omdat grote supermarktketens en Foodservice bedrijven overstappen naar de European Chicken Commitment standaard. En ook in andere landen wordt de vraag naar producten van eigen bodem steeds groter. Ook de Nederlandse supermarkten hebben de wens uitgesproken om de kip met het Beter Leven keurmerk uit Nederland te halen, maar daarvoor is het noodzakelijk dat er geen grote belemmeringen worden opgeworpen bij de vergunningverlening.

ABN AMRO zegt in het rapport [Visie op pluimvee. Transitie in de pluimveehouderij: Consument maakt draai naar dierenwelzijn](#): “Als de beoogde transitie onvoldoende lukt, zijn supermarkten en slachterijen genooddaakt om een deel van de Beter Leven-kuikens te laten produceren in het buitenland. (...) Het aandeel Beter Leven-kuikens wordt hoger bij een faciliterende overheid en stimulerende aanpak van supermarkten en slachterijen. Deze fase vraagt om leiderschap en regie van de overheid, provincies en alle spelers in de vleespluimveeketen.” ABN AMRO verwacht dat het aandeel Beter Leven-kuikens in 2025 is gegroeid naar zo’n 60 tot 80 procent en het aandeel reguliere kuikens gedaald naar 20 tot 40 procent. Bepalend hierin is het verdienmodel voor pluimveehouders alsmede de mogelijkheid om over te schakelen. Ontwikkelruimte voor buitenuitloop is daarbij voorwaardelijk.

Belemmeringen

Een strikte interpretatie van de bestaande strenge Brabantse regelgeving kan de transitie van vele vleeskuikenhouderijen naar 1 ster Beter Leven in de weg staan.

Daarbij leven er zorgen over de volgende mogelijke belemmeringen:

- Er is discussie over de vraag of een overdekte uitloop een gebouw is, of dat het een bouwwerk niet zijnde een gebouw is. In het eerste geval is een omgevingsvergunning nodig, en dan worden er extra eisen gesteld door de provincie.
- Bij een omgevingsvergunning van een overdekte uitloop moet er volgens de Brabantse stalderingsregeling gestaldeerd worden: de pluimveehouder moet voor 120% van de oppervlakte van de overdekte uitloop aan stalruimte in zijn regio afbreken of 200 % aan stalruimte herbestemmen.
- Er zijn pluimveebedrijven waar de stal precies op de rand van het bouwblok van 1,5 hectare staat met als gevolg dat de uitloop niet binnen het bouwblok gerealiseerd kan worden, maar buiten het bouwblok komt te staan.
- Bij provincie en gemeente bestaat de angst dat een vleeskuikenhouder die overstapt op 1 ster Beter Leven kip en daardoor minder dieren gaat houden, later weer terug naar gangbaar gaat en weer meer dieren gaat houden. Die angst is niet erg reëel omdat pluimveeslachterijen meerjarige contracten voor 1 ster kip afgeven, en de vraag naar kip uit concepten als Beter Leven in de hele EU toeneemt.

Faciliteren transitie

Wij vragen de staten deze transitie niet te belemmeren middels vasthouden aan bestaande regelgeving, maar te faciliteren. Om een brede transitie naar 1 ster Beter Leven vleeskuikenhouderij in Brabant (met alle bovengenoemde voordelen) mogelijk te maken is het nodig om middels de omgevingsverordening te waarborgen dat boeren die hun bedrijf willen aanpassen niet vastlopen bij de aanvraag of behandeling van de omgevingsvergunning bouw. Deze boeren geven hiermee immers invulling aan breed gedragen maatschappelijke en politieke wensen. De Minister van LNV schrijft in de [kamerbrief 3e Voortgangsrapportage Programma Duurzame Veehouderij](#) van 17 december 2021 dat LNV de transitie steunt via het Marktprogramma Verduurzaming Dierlijke Producten, waarin meerdere ketenpartijen samenwerken, inclusief LNV, om verduurzaming van marktgerichte ketens te ondersteunen. Binnen het Marktprogramma, dat ruim 2 jaar actief is, is een regiegroep ingesteld om belemmeringen met vergunningverlening te ondersteunen. Vertegenwoordigd hierin zijn: LNV, CBL, LTO, Alliantie Verduurzaming Voedsel, COV, Nepluvi, Nevedi en Dierenbescherming. Het doel van het programma is om ketens die duurzamere producten via de markt aanbieden, te ondersteunen.

U kunt een brede transitie naar 1 ster Betere Leven vleeskuikenhouderij faciliteren door het college van Gedeputeerde Staten bij de behandeling van de omgevingsverordening te verzoeken:

1. Geef in de Omgevingsverordening aan dat een overdekte uitloop aan een vleeskuikenstal niet als een gebouw wordt gezien, maar als een bouwwerk niet zijnde een gebouw. Op die manier vervallen automatisch de provinciale eisen mbt de uitloop.
2. Als er toch een omgevingsvergunning nodig is: staldering niet verplicht stellen als een overdekte uitloop wordt gebouwd en het aantal dieren met 40% wordt verminderd, indien

een veehouder aanpassingen doet op zijn bedrijf die noodzakelijk zijn om te voldoen aan de eisen van het Beter Leven keurmerk. Bij overgang naar 1 ster Beter Leven kip is al sprake van vermindering van de pluimveestapel in Brabant en de concentratie aan dieren neemt af.

3. In gevallen waarbij de bestaande stal op de rand van het bouwblok staat (met als gevolg dat de uitloop niet binnen dit bouwblok gerealiseerd kan worden, maar buiten het bouwblok komt te staan) zou de provincie in de Omgevingsverordening kunnen bepalen dat realisatie van een uitloop buiten het bouwblok alleen mag als het totaal bebouwde oppervlak maar niet meer dan 1,5 hectare wordt.
4. De achtergrondnormen voor geur en de bijbehorende regels over de proportionele afname hiervan niet van toepassing te verklaren bij de uitloop bij investeringen in dierenwelzijn die leiden tot een afname van het aantal gehouden dieren in de pluimveehouderij. Afname van het aantal gehouden dieren leidt vanzelfsprekend tot een afname van de geurbelasting.
5. Neem de angst voor teruggaan naar gangbaar en dan weer meer dieren houden weg door juridisch te regelen dat de uitloop nooit als reguliere stal in gebruik genomen mag worden.
6. De Brabantse zorgvuldigheidsscore (BZV) niet van toepassing verklaren bij een investering in dierenwelzijn die leidt tot een afname van het aantal gehouden dieren in de pluimveehouderij (of het toekennen van punten op het onderdeel geur bij een afname van het aantal gehouden dieren vanwege een investering in dierenwelzijn). Door de grote voordelen voor dierenwelzijn en het verminderen van de emissies en het aantal dieren is er sprake van een integraal zorgvuldige veehouderij.
7. Bedrijven die gevestigd zijn in het gebied aangeduid als 'Beperkingen Veehouderij' uitzonderen van deze beperkingen in uitsluitend die gevallen waarin het gaat om het realiseren van een uitloop en aanpassingen die noodzakelijk zijn om te voldoen aan de eisen van het Beter Leven keurmerk (of een ander concept waarbij aantoonbaar extra aandacht is voor het vergroten van het dierenwelzijn en het terugdringen van negatieve effecten op het

Met vriendelijke groet, namens

- **Regiegroep Marktprogramma Verduurzaming Dierlijke Producten**
(Vertegenwoordigd hierin: LNV, CBL, LTO, Alliantie Verduurzaming Voedsel, COV, Nepluvi, Nevedi en Dierenbescherming)
Maurits Steverink (TrueFood), voorzitter
- **For Farmers**
Michiel Schreurs, directeur pluimvee
- **De Heus Animal Nutrition**
Michiel Peters, Manager Corporate Affairs
- **ZLTO**
Herman Litjens, belangenbehartiger Ruimtelijke Ordening/Omgeving
Erik Martens, specialist Public Affairs/belangenbehartiging
- **Dierenbescherming**
Bert van den Berg, programmamanager Veehouderij
Marijke de Jong, programmamanager Beter Leven keurmerk
Michiel de Wit, adviseur Public Affairs